

VÅRNUMMER • ÅRGÅNG 73 • NR 1
Berga i FEBRUARI 2013



Foto: JES

Ordföranden beredd att öppna årsmötet 2012.



Den första snön pudrade vår omgivning lagom till vårt höstmöte och har sedan dess lagt lager på lager. Det har inneburit mycket muskelarbete i form av snöskottning. Nu syns dock en minskning av snötäcket i och med att temperaturen pekar på plusgrader då och då.

Det har varit fina skridskoisar i skärgården och många människor har tagit chansen till skridsko- och skidturer. Nu börjar dock isen att vika och fjärdarna öppnas dag för dag.

Våren är på intåg.

Vapenbröderna avser att i likhet med förra året delta i Veterandagsfirandet och där föra vår fana. Det vore trevligt om flera Bröder kunde delta. Detta sker i Mai månad – så håll ett öga på annonsering i dagspressen avseende tid och plats.

I förra numret uttryckte jag en förhoppning att Ni skulle rekrytera nya medlemmar till oss under detta år. Hoppas att detta hjälprop inte har förklingat. Våra led tunnas tyvärr ut genom naturlig avgång i en smärtsam fart.

Snart har vi Årsmöte – välkomna!

Vi har deltagit i SMKR möte avseende Veteranverksamheten. Likaledes agerar vi i LKSS. Allt om detta kan ni ta del av på www.smkr.nu

Styrelsen har återigen drabbats av en bortgång vilket vi beklagar djupt.

Den 8 juni avhålls Marinens dag i Stockholm där Amf1 deltar i bl a rekryterande syfte. Här kan Ni få se vilka förändringar det har blivit i materielen som våra nutida soldater hanterar.

Då vi har bestämt att avstå från politik i B-S, vill vi inte ta upp frågor rörande Försvarets framtida verksamhet m m. Det finns dock en mängd information att hämta från dom livliga bloggarna i frågan. Vi har tidigare hänvisat till <http://wisemanswisdoms.blogspot.se> och gör detta gärna igen. Där finns länkar till en mängd andra läsvärda bloggar.

Jag ser gärna fram emot tyckanden och artiklar från medlemmars minnen och upplevelser. Helst då med bifogade bilder. Välkomna med det !

Till nästa nummer kommer vi att redovisa regementets nya organisation.

Vi önskar Er en fin vår!

Glöm inte bort att motionera! ■

*Årsavgiften och eventuella gåvor
emotges med tacksamhet!*

Red.

REDAKTION

Redaktör:

Hans-Jochen Seifert
tillika ansvarig utgivare
Tfn 08 541 316 56
Mobil 0708 541 385
lenjoc@telia.com

Redaktionskommitté:

Ingemar Wemmenhög
Tfn 08-541 360 12

Redaktionens adress och tfn:

Borg-Skum
1. Amfibieregementet
130 61 Hårsfjärden
Tel 010 823 30 00

Utgivning:

Fyra nummer per år

Layout:

ANV Grafiska AB
Mobil 070 781 86 04
gunilla@anv.se

Tryckeri:

VITT Gr AFISKA AB

VAPENBRÖDERNA

Amf 1, 130 61 Hårsfjärden
www.vapenbroderna.se

Årsavgift:

200 kr

Plusgiro:

9 33 80-4

Bankgiro:

473-0537

Skattmästarens adress och tfn:

Marie Wall
Norrhamnsgränd 3 · 18532 Vaxholm
Tel: 08-519 549 96
marie.wall@maritima.se

[Adressändring meddelas skattmästaren](#)

VAPENBRÖDERNAS STYRELSE

Ordförande:

Överste Ola Truedsson

1. vice ordförande:

Bengt Svanteson

2. vice ordförande/tillika klubbmästare:

Christina Grahm

Övriga styrelseledamöter:

Hans-Jochen Seifert,
Staffan Vestin, Marie Wall
Per Brännhammar, Magnus de Jong,
Tommy Aasa, Pierre Brandt,
Lars Inge Pettersson

Suppleanter:

Claes-Arne Sunnman,
Max Svantesson

Revisorer:

Håkan Söderlindh,
Christer Uppström

Revisorssuppleant:

Christer Sandström

Vapenbrödernas Valberedning:

Håkan Melin (sammankallande)
Carl von Gerber, Göran Mattson
Ersättare: Karin Enström

Kontaktman för föreningsmedlemmarna

Om Du har frågor eller förslag rörande
föreningens verksamhet m m.

Skriv eller ring till:

Per Brännhammar
V Bangatan 53 A, 195 40 Märsta
Tfn 08 591 138 88

ORDFÖRÄNDE

har ordet



Foto: HJS

2013 ÄR NU I FULL GÅNG OCH EN LÅNG

vinter börjar lida mot sitt slut. På regementet har vi många, både stora och utmanande, uppgifter att hugga tag i och jag är övertygad att vi kommer lösa dem på ett mycket bra sätt. Jag inleder detta nummer med att uppmärksamma *Bengt Svanteson*. *Bengt* lämnade oss hastigt och mycket tragiskt i början på året. Våra tankar går i första hand till *Bengts fru Gunilla* och till *sönerna Max* och *Fredrik* men även till övrig familj, släkt och vänner. Som ni vet var *Bengt vice ordförande i Vapenbröderna* och i den rollen en av våra mest aktiva och drivande medlemmar i att värna kamratskapet och våra traditioner. *Tack Bengt*. Jag vill också ta tillfället i akt att rikta vårt stora tack till *Bengts familj* som mycket generöst, i samband med begravningen i Vaxholms kyrka, uppmanade alla att i stället för blommor tänka på kamratföreningen Vapenbröderna – *stort tack!*

Vintern börjar som sagt släppa sitt grepp men i skrivande stund ligger isen fortfarande kvar på Hårsfjärden. Flottans fartyg behöver hjälp med bogsering och isbrytning för att nå öppet vatten och våra egna båtar kör i anslutning till Korsö eller i bevakningsbåtkompaniets regi på västkusten. Stora delar av amfibiebataljonen är i Arvidsjaur för att bedriva vinterutbildning där vi som vanligt får bra stöd från I 19.

Övriga delar av regementet är mer eller mindre upptagna med förberedelserna för de internationella insatser som börjar inom kort. Den största är ju FS 25 (Fortsättningsstyrka) i Afghanistan där regementet är ansvarig för att bemanna, utbilda och träna huvuddelen

av personalen. FS 25 lämnar Sverige i maj och återkommer i början på december. Huvuduppgiften är att stödja och hjälpa afghanerna att själva kunna ta ansvar för stabilitet och säkerhet samtidigt som nu avvecklingen av de svenska camperna påbörjas. I samband med FS 25 går Sverige in i en gemensam styrka med Finland, Norge och Lettland.

Den andra insatsen är ME 03 eller operation Atalanta. Här bidrar amfibieregementet med bordningsstyrkan från Göteborg. Insatsen sker ifrån HMS Carlskrona i en roll som OPV (Ocean Patrol Vessel) med ombordgrupperad helikopter. Losskastning sker i Karlskrona den 13 mars och efter transit till området skall man vara operativ på plats i fyra månader.

Vi önskar alla lycka till med sina svåra och utmanande uppgifter.

Parallellt med detta börjar nu uppsättandet av Försvarmaktens strategiska reserv 2014 (SR 14). En styrka i kompanistorlek som under nästa år kommer stå i 10 dagars beredskap att sättas in där Sverige har behov.

Avslutningsvis hoppas jag att ni får stort nöje av årets första nummer av Borg-Skum. Men Borg-Skum är ingen självklarhet, både Vapenbröderna och Borg-Skums existens bygger på att vi medlemmar engagerar oss och betalar vår medlemsavgift. Tack på förhand.

*Amfibiehälsningar
Ola Truedsson
Ordförande*

Avlidna medlemmar!

Vi tackar för deras trohet och
behåller dem i vårt minne

Harry Engberg, Hägersten · Sture Fondelius, Västra Frölunda

Leif Gardefors, Vaxholm · Martin Hjelm, Rossön

Bo Lindeberg, Stockholm · Rickard Sjödin, Långsele

Bengt Svanteson, Täby

Ett gammalt talesätt som
nog kan ha sin bäring på det
fordon som starkt bidrog
till de Allierades seger
under andra Världskriget.
Hur kom jag nu på detta?

Så här var det...

*Bild på Jeep
på sid 1 i nr
3 av B-S
2012.*

En solig septemberdag för några år sedan på promenad i Åre råkade jag slänga en blick upp mot Tottbacken och såg där, på långt håll, ett mystiskt fordon. Jag har alltsedan barnsben varit intresserad av olika typer av fordon varför jag genast kilade bort till mitt eget fortskaffningsmedel och snabbt körde upp mot Tott för att stilla min nyfikenhet. Det var en Jeep, ommålad och stripat på sina krigiska attribut, men ändå dock en Jeep. Anor till tidigt Fyrtiotal. Den finns i bild på sid 1 i nr 3 av B-S. Hur blev jag då charmad av denna fordonstyp?

Mitt första möte med en Jeep – dramatiskt!

Det är den andra eller tredje veckan i april 1945 – jag minns inte den exakta

dagen. Vi bodde då hos min farbror på dennes gård i norra Bayern (Tyskland). Gården är belägen i skogen ca 1,5 km utanför en gammaldags Bondby. Morbror var en ganska intressant person. Hans familj bestod av hustru, 4 söner i tonåren och 3 döttrar. Morbror hade stora jaktmarker i det skogiga området. Han hade omfattande fiskodling med export bl a till Danmark, en liten brädgård och ett litet jordbruk. I byn var det vid den tidpunkten inkvarterat en pluton/kompani VapenSS kavalleri. Jag minns dessa soldater med sina stora vackra hästar, kamojackor och blanka ridstövlar. De kunde dock inte tala vårt språk då de var vitryssar men de var mycket vänliga mot oss barn. Nåväl, det



var inte det jag skulle berätta – men vill likväl påtala det, då det har samband med det som skulle komma.

Genom byn gick järnväg med förbindelse till ett stort militärt övningsområde. Likaså tangerades byn av en stor dammig landsväg och då det var ont om bilar vid den tiden så såg vi på någon gång passerade en bil så såg vi på håll stora dammoln. Vid den tiden hade vi flera flyganfall mot tåglinjen. Det var inga stora strategiska anfall utan mest typ fria flyg med enskilda attack/jaktplan. Denna typ av flyg var besvärande då man även besköt enstaka mål såsom fotgängare utmed järnvägen (det var vanligt att gå utmed rälsen då det mestadels var den rakaste vägen mellan orterna), ekipage av olika slag men mestadels var man ute efter tåg. Tågen kördes oftast nattetid. Vi var vana vid

A soldier NEVER dies – he FADES away!



skottbullen från det närbelägna skjutfältet (ca 6 km) och vi småkillar fick tidigt lära oss att urskilja ljudet från olika artillerikalibrar och stridsvagnskanoner.

Övningsverksamheten pågick ständigt. Men så en dag i början av april blev det tyst och endast motorbullen hördes då och då (vi fick efteråt veta att man lastade stridsvagnar och fordon på tåg som sedermera blev sönderbombat några kilometer från oss). Vi fann tystnaden onaturlig – vad var på G? Då vi inte hade el på gården och den befintliga radion var utan batteri, uteblev alla nyhetsmeddelanden. Morbrors söner som var raska tonåringar använde gårdens enda cykel (med karbidlampa och helgummidäck) för att dagligen inhämta nyheter från byn. Så en dag hördes avlägsen artillerield – fast inte från



övningsfältet. *Gerhardt*, den yngste sonen, kom hemcyklande med andan i halsen och talade om att SS-soldaterna i byn hade släppt loss sina hästar, slängt en del vapen, några hade klätt om till civila kläder och andra hade i små grupper dragit till skogs. Nu blev det rörelse på gården. Morbror samlade ihop sina söner och drog iväg för att skaffa sig några hästar för att dryga ut sitt bestånd av 2 st. Vi övriga, d v s kvinnor och barn skulle ta skydd i den befintliga jordkällaren då man eventuellt kunde

påräkna stridigheter i skogarna runtomkring byn.

Det var tidig förmiddag. Morbror och sönerna kom med 4 st fina hästar som snabbt stallades. Vi övriga hade då varit i jordkällaren bland resten av gammal potatis och vitkål från skörden året innan. Jordkällaren låg ca 50 meter från huset i en tät tallskog. Nu skulle alla hjälpa till att pumpa upp vatten och fylla alla till budstående hinkar och kärl för att användas vid en eventuell brand om det blev strid i området och om gården skulle ta eld. Dagen efter detta, vi fick övernatta inomhus med ständig vaktställning av sönerna, hade artillerielden tystnat. Vi kände oss lättade. Men så på sena förmiddagen hördes motorbullen från området norr om byn och ett stort





» dammoln antydde att fordon var på väg. Helt plötsligt, kulspruteld och enstaka skott från byn. Vi fick fort ta oss in i jordkällaren medan mansfolket höll vakt runt gården. Vi som satt i jordkällaren hörde endast svagt enstaka knallar. Så, helt plötsligt inte långt från, bedömningsvis några kilometer från i samma riktning som tidigare, hörde vi



artillerieldgivning. En av sönerna meddelade oss att skogen inte långt från oss låg under sporadisk artillerield. Eldgivningen fortsatte och då med ens hördes Visslingar av passerande granater och nedslag runtomkring vår jordkällare. Jag som hade upplevt flyganfall blev inte särskilt rädd då de här nedslagen bara dunsade lite i backen med endast lätta vibrationer i marken från dom närmaste nedslagen. Det som var fascinerande var ljudet när tallar knäcktes. Stämningen i vår jordkällare var spänd och de som tidigare varit förskonade från sådant grät stilla hållandes sina fuktade handdukar för munnen, vilket min mamma, med erfarenhet från luft-

angreppen hade lärt ut. Efter en tid upphörde dundrandet. Gården hade klarat sig från träff. Det brann i skogen längre bort. Då hördes det motorljud alldeles i vår närhet. Röster skrek. Och plötsligt kom en av sönerna rusande och skrek att vi måste ut från jordkällaren. Jag var givetvis först ut och möttes omedelbart av en figur i brunaktiga kläder med höga snörkängor och en rund, som jag tyckte löjlig, hjälm. Dessutom körde vederbörande upp ett vapen i min bröst-korg och skrek på bruten tyska "rrauss". Jag knuffades framåt mot huset och upptäckte då flera soldater stående på led upp mot huset. Alla skrek och viftade med sina vapen. När jag kom upp till husknuten tvärstannade jag. På planen framför huset stod dom! En lastbil med breda däck och litet flak på vilket var monterat en stor kulspruta som hölls svepande mot gårdshuset. Bredvid denna bil stod det som skulle bli mitt drömfordon. En grön liten "låda" med hoprullat maskeringsnät över huven, bilen var märkt med siffror och bokstäver och en vit stjärna på sidorna. En stjärna, är det ryssar? Vi hade hört dom vuxna tala om rysskräcken. Men vilken häftig liten bil. Jag kunde inte slita blicken från den – men en fot därbak och en puff med en kolv så fortsatte jag in i huset. Vi fick alla samlas i köket där det visade sig att vi hade att göra med amerikanska soldater. Efterhand placerades morbror och sönerna på motorhuvarna och kördes iväg. Ingen visste vart. Jag kunde inte hålla mig utan satt hela tiden och beundrade de här fordonen och i synnerhet Jeepen. De närmaste åren fick jag rikliga tillfällen att bekanta mig med denna fordonstyp. Man fick intrycket att amerikanerna aldrig gick till fots utan ständigt körde i sina Jeepar. Det stora övningsområdet övertogs av amerikanerna och där fick vi killar möjlighet att få arbete. Men det är en annan historia! Här ville jag bara åskådliggöra mitt första möte med Jeepen. Det hände flera saker av både sorglig och glad karaktär den dagen men därom en annan dag.

Det finns en lång lista över Jeepens tillkomst och jag skall här återge några delar därav.

I början av 30-talet hade Amerikanska armen upptäckt behov av ett litet terränggående fordon lämpad för spaningsförband. Ett antal prototyper togs fram (Marmon–Herrington By Ford, Austin by am. Bantam, m fl). Tiden ilade iväg och 1940 kom armen med en specifikation där olika företag fick 49 dagar att ta fram olika prototyper och 70 dagar för jämförande test. Fordonen beskrevs i specen som:

"...a general purpos, personnel, or cargo carrier especially adaptable for reconnaissance or command designated as ¼-ton 4*4Truck"

Efter många turer blev det Willys och Ford som fick uppdraget.

Spec: 2. dörrars, Stappelbar (som skeppslast), plastratt, stål/canvassäten, framsäten vikbara, vindruta fällbar, handdrivna torkare, hastighetsmätare för 0-60miles, motortempmätare, laddnings- o oljetryckmätare, kartbelysningslampa, säkerhetskontakt för färdbelysning (avskärningsbelysning), pressennings-tak. Motor fram, drivning på bakhjulen med inkopplingsbar 4-hjulsdrift. Lastkapacitet 300 kg, hjulbas 75 tum, vikt ca 2,1 ton, på karossen yttre handtag för lyft, motor på 60 hk, bensindriven.



Det finns flera data i specen men här återges bara några för att påvisa vilka problem det skapade för tillverkarna. 135 fordonstillverkare kontaktades för att at fram prototyp inom ovannämnda 49 dagar. Bantam, Willys och Ford fick uppdrag att skapa 1500 fordon vardera för fortsatta tester. Många av dessa tidiga Jeepar sändes senare till England och Sovjetunionen(lend/lease).



Willys fick den första ordern om 16000 exemplar. Fram till 1945 hade det tillverkats ca 600000 exemplar. En del med modifieringar efterhand.

Det finns idag många entusiaster och samlare som ömt vårdar och kör Jeepar från tidigt 40-tal. Ovanstående är ett axplock ur Jeepens historia. ■

Text: HJS Foto: NN



Befäl och civilanställda med tidigare kopplingar till Minbataljonen och Kustartilleriets Minskola vid KA1 har sedan ca 7 år regelbundna träffar 2–3 gånger per år. Det är tidigare minörer, maskinbefäl, båtchefer, dykare, mintygpersnall från SK och några tidigare min- ansvariga från FMV som brukar mötas på Vaxholms Hotel och trycka några öl och ibland även en mer organiserad middag.

Minörer & maskinbefäl från SK/KA1 har starka kamratband



Så här såg det gamla gänget ut för ett 20-tal år sedan.

Sammanhållningen inom minvapnet vid SK/KA1 var, så länge minvapnet fanns kvar, mycket stor och många tidigare anställda bor också kvar i Vaxholms närområde. Kontaktlistan på personer som får kallelser till träffarna är i dagsläget ca 110 st och upptar givetvis också personal som varit i mintjänst från AMF 1 och Högkvarteret och som fortfarande är aktiva.

Vid vårt första mer organiserade mötet i början av 2007 träffades vi under *Stefan Gustavssons* värdskap i kanotklubbens lokaler i Vaxholm på en väl ordnad middag med tillbehör. Vid detta möte var strax över 50 personer närvarande.

Vid mötena brukar vi ha några orienterade inslag som flera gånger har handlat om undervattenskränknings, avvecklingen av minsystern och vid senaste mötet informerades om arbetet med den nya bok som utkommit från Försvaret och kalla kriget om *”Sjöminan under kalla Kriget”*.



Sven-Olof Kviman håller genomgång och Göran Granelund och Torbjörn Johansson lyssnar oflast

Bland annat visades bilder på sammanställningar från vårt tidigare minförsvar, bilder som fram till nyligen varit hemliga och som få av deltagarna tidigare hade sett.

Den informativa delen vid mötena brukar bli kort för syftet med mötena är att umgås och prata. När fackmän träffas som arbetat tillsammans under lång tid och upplevt många händelser ihop, finns det ett ousinligt lager av historier att plocka fram. Dessa historier blir bara bättre och bättre ju längre tillbaka i tiden de är. Det var sannolikt roligare förr eller *”Ju förr desto bättre”*.

När vi för ett antal år sedan diskuterade om det kunde finnas intresse att försöka söka upp och sammankalla gamla tidigare minörer, maskinister mfl med koppling till KA1 Minbataljon/KA Minskola visade det sig att intresset var mycket stort. Det svåraste var att få fram mailadresser till dem som flyttat från vårt närområde. Nästan alla 110 medlemmarna i vårt informella sällskap har mail och med en mailgrupp är det enkelt numera att gå ut med information till alla på en gång. Nu planerar vi ett nytt möte någon gång i april och denna gång kommer vi troligen att föreslå en övernattnings så att samkvämet på kvällen kan bli längre och intensivare än det brukar. Om allt fungerar kommer vi att träffas och äta middag på Bogesunds slott i Vaxholm. Vad vi ska ta upp för ämnen är inte bestämt ännu.

Jag uppmanar andra yrkesgrupper på tidigare KA1 som exempelvis artilleristerna att försöka samla sina spridda styrkor på samma sätt. Kustjägarna var först ut och har som vi förstått en livaktig organisation i form av Kustjägerveteranerna. Vad hände med klubb Barbara som var artilleristernas forum? Om den bara avsomnade är det dags att någon från denna huvudtjänst tar tag i detta och kallar till samling.

Jag uppmanar dessutom alla att skriva av era gamla minnen från den *”gamla goda tiden”* så att ett urval av dessa kan publiceras i exempelvis Vapenbrödernas tidning Borg-Skum. ■

Foto: PA

KALLELSE *till*



Vapenbrödernas årsmöte **den 27 april 2013** på Amf 1, Berga

Buss avgår från färjeläget i Vaxholm kl 09.30. Kör via Roslags-Näsby, Danderyd och Klarabergsviadukten Sthlm. Vid behov stannar den vid ordinarie hållplatser i Vaxholm.

Ange vid anmälan om du vill åka med bussen och var du vill kliva på.

Program:

- ◆ Ankomst Berga ca kl 10.45
- ◆ Lunch i Yggdrasil (Militärrestaurangen)
- ◆ Årsmötesförhandlingar i samma lokal
- ◆ Efter årsmötet program enl CAMf 1
- ◆ Hemtransport ca kl 14.00

Anmälan göres senast den 19 april med fullständigt personnummer och namn till Christina Grahn, telefon 08-541 350 61 alt mobil 070 671 27 14 eller mail: christina.grahn@telia.com

Vi önskar Er hjärtligt välkomna!
Styrelsen